

Phngiyang Ke na Mrhuw Siyato

西雅圖酋長的演講

宜蘭澤教利泰雅語 | 翻譯文學
ke' na C'oli Klesan Tayal | 入選

創作理念

Impuw ta “Phngiyang Ke na Mrhuw Siyato” hani ga, yani ta nyu lmnglun loyi ku aring lela knxan na ita Atayan na Taywan. kwara uraw bnkesan naha ga waya halan mingat na mlabu snonux. Mrhuw Siyato ga wayan nya skayan kwara knbahing ru Ingisan na knbahan naha. yani ci ita kwara Atayan na Taywan u-

yi, aring mnwah mlahang alang Taywan nku Nipun lga, uraw ta, r-gyax ta, llyung ru gong ta, waya pngatan sexu Nipun kwara. nanu yaca ku s'agan mu bnrwan nku “Phngiyang Ke na Mrhuw Siyato” mwah mnglung Ingisan na bnkesan ita Atayan na Taywan. aki ta ini yungi yaw lela na ita Atayan.

林約道 Yuhaw Piho

玉山神學院牧育長

教育部原住民族語文學獎入選

第一屆新詩、散文獎

第二屆新詩、散文獎

閱讀這篇「西雅圖酋長的演講」時，就回顧起昔日台灣原住民的故事。當他們祖先的土地被白人所侵佔，西雅圖酋長的演講道盡了後代族人的苦楚和淚水。這就像台灣原住民的經歷，過去在日本人治理台灣時期，我們的土地、山林和

河川，都被侵佔。因此，我選擇「西雅圖酋長的演講」這一篇文章，做為對台灣原住民祖先的淚訴之記念，好叫我們不會忘記原住民的歷史。

宜蘭澤敖利泰雅語
ke' na C'oli Klesan Tayal

翻譯文學

人選

Phngiyang Ke na Mrhuw Siyato

pisa kawas wayan aring lela, slhbun sbu royi mita kayan nku bñkisan myan, mkura cami mng-lung ga ungar cpngan nku kawas waya mhenas, ana ga ini ba'i ryax lga helaw calay m'iyu kwara ryax hani. soni ga cmyax calay babaw kayan, kcuxan nya lga ini ba'i mosa mku'ung kayan la. phngihyang ke maku ga yani bengah iyat pshotaw. knayan ke na Siyato ga, hopa mr-huw Hwasntun mosa su galan pu'ing ke maku, yani hayi mrawin mu labuw c'oli, snheyun mamu p'yugan kayan na utux kawas. kmayan nku la'i na mrhuw labuw c'oli maha, yaba naha ga nyu smatu nku pslpyung ru myasa lungan. ini ga siy ta say myasa lungan nya, ana ga ba'un myan heya hani ga iyat nyu mnaga pslpyung ita, baha mcwa khmay ci c'oli na ha. na ha ga yani ci

k'man nyu msamaw b'nux uraw, ini kpiyux c'oli myan cami, yani cami 'nwahan hopa behuy ru cyu siy ps-gagay kya ku khoni uraw b'nux. knita mu ga myasa lungan nya mrhuw labuw c'oli hani, nyu smatu ke maha aki nyu mwah mbayi kwara uraw myan, ana ga swalan cami nya magan tna na uraw 'wahan myan tble m'yanux. texan ga yani mhway ci lungan nya, ana ga mosa ungar ke skayan myan cami talah c'oli la, iyat cami nya skrang c'oli mita, smatu nya ke hani ga yani myasa ci pungan, baha mcwa mosa ungar ku ghci uraw myan la.

lela ga siy srpan babaw uraw kwara gluw myan, yani ci hopa ssbas 'sya bcilung, siy nya muki hmor kwara uraw ru musi. ana ga yani kya kawas ga waya rima st-heya cami la, krahu alang lela ga

wayan naha rima yngyan la. ini cami shnga kawas micu ru mshotaw cami ga ungar lngisan maku, mrawin labuw c'oli nku waya gmuruw hn'elan myan ga, ungar kns'ang maku uyi, ini ba'i maki ku ya'eh myan ini myan thkiy mtiyaw.

trang ms'ang kwara mrkyas myan kahun nku waya cami magan kncayux nku r'eyas myan ga, ptasan naha mkalux r'eyas naha, waya siy tkalux kya uyi ku kwara lungan naha. suruw nya lga memaw kngun calay ru ini pgaluw, ini pcpung nku yuhung naha, ana bkis myan ga ini thoyay cmru yuhung naha. ana ga sngusan lungan myan ga, aki msrawin nku mtalah c'oli ru mlabuw c'oli, iyat mosa maki loyi ku smya'eh naha, baha mcwa mosa ta siy sk'ongat kwara ta, ana utux yaw ga iyat ta ba'un magan. calay ci, mrkyas likuy ngarux myan ga siy aras mho'ing mwah cmyuk hmkani yaw na labuw c'oli ga, ini ga mosa maki ku lma'ux naha, ana ga mciri ta lga cyu ta sbilun alang bkis ta ru waya mho'ing pncri'an nku lla'i naha ku

kwara bkis yaya ga, lungan naha mosa ba ci yaw hani.

hopa yaba ta mrhuw Hwasntun, siy mu say yaba myan uyi micu hani, yani hayi heya ga yaba mamu, baha mcwa Cyoci haca ga es nku cinbwanan nya ga waya nya sguruw beta kraya es myan, pkayan caku utux ke, krahu ru mhoway lungan na yaba, spuwah nya la'i nya mwah smatu ke, la'i nya haca ga ungar skyalan ku piyan hopa mrhuw na kwara c'oli cinbwanan naha, maha mluw cami lungan nya mtiyaw ga, mosa cami nya wahan mlahang. tngarux kwara hetay nya ga mosa yani bawi knryang, piyux calay hopa pcri'an xune nya ga mosa siy spun mhngi syaw bcilung myan, paris myan aring lela nku Simsiams ru Hydas ga iyat mosa mwah smngungu loyi ku nerin ru bkis myan, maha kaca yaw hani lga, heya ga mosa myan san yaba, kwara myan ga mosa tgiwan la'i nya.

ana ga calay ci mosa maha kaca yaw hani? lutux kayan mamu

ga gmalu c'oli mamu, syihun nya gluw maku, memaw nya sgalu gmiba labuw c'oli, yani yaba maras la'i nya labuw c'oli, rima nya wayan laxan ku la'i nya talah c'oli la. c'oli mamu ga waya cimu nya skloka mbhoyaw utux utux ryax, iyat kbsya lga mosa mamu p'lan kakay kwara babaw uraw hani la. gluw myan heya ga yani ci ssbas 'sya syaw bci-lung, helaw calay mbiya ru mleh, iyat nbah mosa mwah tbinah. lutux kayan na labuw c'oli ga ini galu la'i nya talah c'oli, maha ini ga aki nya le'un ci mlahang, yani hayi la'i in-laxan ru ungar ana ima mwah mraw. kusa ta kenu msrawin la? yaba su ga mosa myan san kenu m'yaba, maha kenu mwah kbhoyaw cami, kusa kenu mwah mslhaw loyi ku hopa spi myan? knita myan heya ga, lutux kayan mamu ga ini kntehok. waya mwah mkura labuw c'oli, iyat cami mnita heya, iyat cami mnung hngi-yang nya. bi'an nya gaga labuw c'oli, ana ga ana utux ke ini nya bi'iy la'i nya talah c'oli, khmay calay gluw myan lela, yani ci bbengah

babaw kayan siy srpan maki kwara babaw uraw myan. iyat, ita hani ga ini ta ci ptua, sa'ing ubuy gluw ta, mosa maha kaca ana knwan kryax. cimu ru cami ga ungar ana utux tna'an ta.

bagah b'ni bnkisan myan ga mtasaw, puting ci hngya'an naha uraw hani ga mtasaw, ana ga mh-kani cimu kakay beh hngya'an haka nku bnkisan mamu ga ungar ana cikuy mbahing lungan mamu. sn-heyan mamu ga mnkahun sku tecyu tluling na ms'an lutux kayan mamu ru waya nya sbiru babaw btunux, aki mamu ini yungiy. cami talah c'oli ga iyat myan ba'un cmi tunux ru iyat myan ba'un mngrlung. snheyan myan heya ga snbilan gaga kn-xan na bnkisan myan, spi na bkis, bne'an kahun hopa lutux ru knita royi na bnkisan myan, nyu myan sbiru cahuy lungan kwara gluw myan. waya mho'ing c'oli mamu ga pkyupan mamu blihun haka lga ini uwah gmalu cimu ru ini uwah mita alang hntagan naha, hmenas bengah babaw kayan lga mosa mamu yng-

yan kwara naha la ru iyat nbah mwah tbinah la. waya mho' ing c'oli myan heya ga iyat nya yngyan kwara 'nwahan nya m'yanux ku babaw uraw hani, ana knwan ga pcyan naha lungan kwara ka llyung, rrgyax ru uruw uwang, sgaluw naha kwara c'oli nyu siy tbuci m'yanux, krayx kryax ga mwah mita ru mwah slokah lungan naha. 'lyan rugbyan ga iyat nbah ms'un maki. mwah miyuk labuw c'oli lga, mgyay ku talah c'oli, yani hayi yulung maki bbu rgyax ga, mgyay mita kilux htgan wagi. ana ga, myasa uyi ku snatu su ke, lungan mu ga mosa myan ba'un magan ke su kwara gluw maku, shri cami ru pkiyuk cami maki bne'an su uraw klahangan cami, mosa ta sble m'yanux, baha mcwa hngiyang ke na hopa mrhuw labuw c'oli hani ga yani calay mkahun mku'ung cinbwanan hani, mwah kmayan ke gluw maku, mku'ung hani ga yani ci yulung babaw bcilung cka bengi, nyu mwah m'otu ru nyu mwah mpux naha.

pkyanux cami inu ku mhra

rayax myan hani ga iyat yaca piyang yaw la, iyat kbsya kwara ryax myan la. mkgbyan na Inti'an ga siy ba'i mosa mku'ung. ungar cyu cmyax bengah babaw kayan. yani nyu mngilis sbehuy kahun theya. nyu mwah mheyaw cami ku ungar muyux na c'oli ga nyu siy tputing rapan na talah c'oli, ana cami mosa inu ga, pungan myan khetu ci hngiyang rapan na c'oli ungar muyux, nyu siy ksobeh cami rapan naha, nyu siy tble mnaga nku pho'in naha c'oli, yani hayi waya magan ilis nku yaya w'anux, pungan nya hngiyang rapan kakay na nyu mwah kmaluk heya.

ana mwah loyi ku mtumaw 'byacing, ana mosa m'eyu loyi ku kmisan na kawas, kwara mnaki beh ghci uraw nku lokah ci ru hopa ci 'tayan wayan, ini ga nyu mtkari beh ghci inlaxan uraw nku cikuy 'tayan micu hani, ana cami lokah ci, ana hopa ci sngusun gluw myan lela, mosa ungar c'oli mwah mngilis babaw haka myan. ana ga ca cami nyu smhung? ca caku nyu smhung

tu'i h'elan nku gluw maku? alang myan ga kahun utux utux he myan mwah mlahuy ru mcrux, ungar p-henas knmyasa nya la. mosa ru mwah ita c'oli ga yani ci ssbas 'sya syaw bcilung. maki nku lngisan sbu ryo, maki nku hngiyang na pnzwan ru maki nku utux 'was mbahing lga, kahun nku yngayan na royi ta mwah mngrung alang ta lga mosa ta siy sk'ongat ana knwan kryax la. ana labuw c'oli uyi, ana sble ci slpyung pkkayan mtisan naha ki lutux kyan naha ga, tna kwara tu'i h'n'elan na ita c'oli, uni calay ci mosa ta msrawin babaw nya ga, siy ta texiy royi mita babaw nya.

mosa mu le'un ci mngrung ke su, maki ku puting ci cnpngan myan lga kyalaw cimu. maha mosa myan galun ke su ga, micu hani ga, mosa caku pcrux utux ke galan ta pu'ing mtiyaw, mosa cami ble mita haka bnkisan myan ru llipyung myan, iya cami wahi mhtuy, iya cami wahi smosaw. knita na kwara gluw mu ga, ana inu kwara cinbwanan hani ga mtasaw kwara. utux utux rgyax,

utux utux uruw, kwara b'nux ru rrgyax khoni ga mtasaw kwara, alang knxan myan ga waya thoyay kble innglung myan, knbahing ru lngisan knxan myan ga waya thoaya ptasaw kwara babaw uraw hani. ana cyu siy tmlux msyahaw ku hopa btunux, pcyaxan wagi ru siy gluw ungar hngya'an nku syaw bcilung ga, mosa siy pgluw mlbing kya ku kwara innglung knxan ru h'elan na gluw maku. uraw cyu su p'lan kakay ga hopa ci gnatu cnyukan cami nya, hnasun nya cnyukan nya cimu. baha mcwa, uraw hani ga bagah b'ni bnkisan myan, srapan cami khani kakay ga wahan cami nya tmring gnatu naha, uraw hani ku waya thoyay tmuyaw knxan na gluw myan. mlikuy na mtrhuw, gmalu na yaya, m'es na krakis ru kwara nyu ble mrkyas hani ku lla'i, micu hani ga waya naha yngyan kwara lalu naha la, ana ga nyu naha siy llungiy kwara uraw inlaxan myan hani. tehok mbiya wagi lga, nyu mwah mluw mku'ung lutux nku pku'ung gbyan hani. trang

mosa mho'ing nku puting calay utux he nku mtalah c'oli, mosa na ha skayan sku innglun na labuw c'oli lga, kwara lutux bnkisan myan ga mosa m'otu syaw 'sya bcilung kware, trang la'i na la'i mamu, siy tbuci m'yanux maki cka na mayah, maki beh bbisan, maki beh tu'i helaw glgan toruy, ini ga maki cka ungar hngya'an na rrgyax khoni ga, iyat mosa tbuci m'yanux kwara na ha. kwara babaw uraw hani ga ungar ana inu mosa ta tbuci malax. tehok gbyan, trang ungar hngiyang mwah sn' wa kwara tu'i alang b'nux ru alang rgyax ga, mnglun su maha waya na ha shri'an malah kwara

alang hani lga, cyu siy p'otu maki kya kwara lutux nku bnkisan myan, memaw rapan na ha kwara ku cnyan na ha lungan nku myasa uraw hani. labuw c'oli ga iyat mosa tbuci m'-yanux. aki mcwa mosa nya tna'un mita ru mosa nya sle'un mlahang kwara gluw maku, baha mcwa ana cami waya mho'in ga iyat mosa pkpyut nku kpiying myan.

西雅圖酋長的演講

無數個世紀以來，我們的祖先向著天空流下了悲憫的眼淚，對我們來說這是永恒，但轉眼就可能改變。今天天空是清澈的，明天就可能烏雲密佈。我的話就像永不落下的星辰。西雅圖所說的，大酋長華盛頓可以做為憑據，就如同我們白人兄弟可以信賴季節的變換。白人酋長之子說他的父親向我們傳達友誼和善意。這或許是一片好意，但我們知道他並不需要我們以友誼回報，因為他的人數眾多。他們就像覆蓋大草原的草叢，而我的族人稀少，像風暴席捲的平原上散落的樹木。這位我覺得還不錯的白人大酋長傳訊息給我們，他想買我們的土地，但允許我們保留足夠的土地可以舒適地生活。這真是慷慨，紅人不再擁有要求被尊重的權利，這個提議也許明智，因為我們不再需要一個豐富遼闊的土地。

我們的族人曾經覆蓋整片大地，像洶湧大海的波浪覆蓋著舖有貝殼的土地。但那歲月早已消逝，偉大的部落現在都已被遺忘。我不會因為我們生不逢時的衰落而哀悼，也不責怪白人兄弟加快了我們的衰亡，或許我們也有可責之處。

當我們的年輕人為了真實不假的羞辱感到憤怒，用黑色塗料抹黑臉龐，也抹黑扭曲了他們的心靈。然後他們殘酷無情，沒有界限，連我們老人都無法克制他們。但讓我們希望，紅人和白人兄弟的敵意將不再發生，我們將喪失一切，一無所獲。的確，我們年輕勇者的復仇，以犧牲他們的生命為代價也許是一種收穫，但在戰爭時留在家鄉的老人和失去兒子的老婦人，他們更了解這事。

我們偉大的父親華盛頓，我假

設他現在是我們的父親，就如他是你們的父親一樣，因為喬治把疆界移到北部之後，我說，我們偉大又友善的父親通過他的兒子向我們傳話，他的兒子無疑是他人民中偉大的首領，如果我們按照他的意願行事，他將會保護我們。他勇敢的軍隊將是一道堅韌的高牆，他龐大的戰艦會駐在我們的港口，我們自古北方的敵人 Simsiams 人和 Hydas 人將不再威嚇我們的婦女和老人，如此，他將成為我們的父親，我們將成為他的孩子。

但這件事可能成真嗎？你的神愛你的人民，卻恨我的族人；他用堅強的雙臂以愛擁抱白人，像父親引領寶貝兒子那樣地引領白人，但他已拋棄他紅皮膚的孩子；他使你們的人民每天都堅強，不久就會遍及全地。當我的族人像快消退的潮水時，它就再也不會流淌。白人的神不愛他紅皮膚的孩子，否則他會保護他們。他們就像孤兒無任何援助。那我們要怎樣成為兄弟？你的

父親怎麼能成為我們的父親，使我們繁榮昌盛，喚醒我們重回偉大的夢想？在我們看來，您的神是有侷限的。他來到白人那裡。我們從未見過他；也從未聽過他的聲音。他給白人定法律，卻對他紅皮膚的孩子不發一語，這壯盛的百萬族群曾像佈滿天空的星星佈滿大地。不，我們是兩個截然不同的種族，永遠都是如此。在我們之間沒有什麼相同之處。

我們祖先的骨灰是神聖的，他們最後的安息之地是聖地，而你們卻毫無哀痛地在你們祖先的墳墓之中遊走。你們的宗教是被那位憤怒之神的鐵指寫在石板上，免得你們忘記它。紅人對它記不住也無法理解。我們的宗教是祖先的傳統，老人的夢，由大靈所賦予，及我們先祖的異象，並寫在族人的心中。你們逝去的人一入墓門就不再愛你們和他們出生的家鄉，他們越過星空，隨即被遺忘，永不復返。我們逝去的人永遠不會忘記賦予他們生

命的美麗世界，他們依然熱愛這蜿蜒的河流、大山和它幽靜的深谷，他們用最溫柔的情感顧念孤單活著的人，常常回來探望和安慰他們。白天和黑夜無法共處。白人來到，紅人逃離，正像山頂上變幻的薄霧在熾熱的朝陽面前逃避。但是，您的提議似乎是恰當的，我想我的族人會接受這個提議，退到你向他們提供的保留區，我們將和平相處，因為這位白人大酋長的話像是大自然從黑暗中向我的族人說話，黑暗像午夜海上的濃霧聚集圍繞他們。

我們剩下的日子在哪渡過已不重要。時日已不多。印第安的夜晚肯定是黑暗的。天空沒有明亮的星星。遠處吹來悲鳴的風。我們族人冷酷的復仇者行在紅人的足跡上，不論走到何處，他都會聽到殘暴的毀滅者堅定的脚步聲臨近，並準備好迎接他的劫難，就像受傷的母鹿聽到獵人臨近的脚步聲。

再幾回的月圓，又幾輪的冬

季，所有曾經遍滿這片廣闊土地的強大部族，或是現在在廣闊廢墟中漂泊的小族，沒有人會在曾經像你們一樣強大又充滿盼望的族人的墓地上哭泣。但是我們為什麼要抱怨？為什麼我要為族人的命運訴苦？部落是由每個族人組成的，沒有比他們更好的了。人們像浪潮般來來往往。他們在一掬淚水、一輪禱語和一首悲歌中，從我們思鄉的凝神中永遠消逝。即使是他的神像朋友般與他們同行交談的白人，也不能免於共同的命運，我們可能終究會成為兄弟，就拭目以待吧。

我們將考慮您的提議，當我們做出決定就會告訴您們。但若是我們接受，在此時此地我要立下首要的條件：我們自由探視祖先和友人墓地的權利不會被剝奪也不會被阻擾。對我的族人來說，這個國度的每個地方都是神聖的。每個山坡，每一處山谷，每一片平原和樹林，都因我的部落美好的回憶及悲傷的經歷而變為神聖之地。即使是無聲

躺臥的岩石，它在陽光下沿著寂靜的海濱，也會隨著與我族人的命運有關的回憶而莊嚴地顫抖。而你腳下的塵土對我們的足印所回報的愛比你們的更多。因為這是我們祖先的骨灰，我們赤腳可以感受情感的觸摸，土壤使我們族人的生命富足。高貴的勇士，慈愛的母親，歡愉的少女，以及在這裡生長歡樂的小孩們，如今遺忘了他們的名字，卻仍然眷念著這片廢棄之地。到黃昏時，隨著暗夜的幽靈來到使夜色更加陰暗。當最後一個紅人從地上消亡，他們在白人中的記憶成為神話時，我族人的亡魂將蜂擁在這些

海岸，而當你們子孫的子孫在田間，在商店，在高速公路上，或在寂靜的樹林中感到孤單時，他們並不會孤單。所有的大地沒有任何一處是被孤立遺棄的。到夜晚，當您的城市和鄉村的街道沈寂無聲，而您認為他們已經荒廢時，它們卻充滿了那曾經充滿並且仍然眷戀這片美麗土地的主人的魂魄。白人永遠不會孤單。願他公正善待我的族人，因為逝者並非喪失能力。

評審心得

skahun binrwan mtayux kwara qu biru hani ga, blay kwara. wayan nya ble' un kmasu ku binniru nya. a'ring gleng tehuk suru ga. wayan ini tkari ku binruwan nya. wayan nya skahun kinyanux slali. blay kwara ku binruwan nya hya. skahun nya innwahan rekisi na Atayal ru. wayan nya ble' un kmayan kwara ku yaw. tahan na s'uli ga wayan naha ba'un ku innwahan na yaw hani.

biru son maha ga skahun knayan ni Tomok na Siyato haniy ga, mkura sku kwara Atayal misu ga, karahu balay ku imi nya, kwara ku innwahna kinyanux naha ga, yan nku kinyanux kwara sla' li na Atayal. kwara ku rhiyan na Taywan hani ga, minrhiyan s'uli na Atayal kwara. ru minzizyo m'yanux sku kwara rrgyax ru b'nux na r' hayan

haniy. ini ba'iy maki utux ryax lga, siy tbah mwah qutux krahu' binah na s'uli, mwah mingat kwara ku rhiyan myan. kwara ku kinble'an kinyanux myan slali' lga, ungat kwara la. ana tiku blay na gaga myan slali' ka mmgalu ru ppbek na nni' un ga, ungat kwara ku maha kani na gaga la. kwara ku yaw han iy ga, iyat ba' un mbzinah la. misu soni lga, iwan nku maki ku hi na Atayal, ga, ungat ku 'lyutux na bnkisan Atayal hya la.

kwara ku pinsbang ke' na Atayal hani ga, blay balay, kwara ku wayan nya sbang ga, wan balay teho' ku i'mi nya. baha hmswa ga, iyat balay kantang smbang ku kin nayan ni bnkisan na Siyato hani. mahani musa balay tehok ku pins bang ke' hani ga, siki zzik ku kin-

郭錦明 Yumin · Hayung
台灣基督長老教會烏來教會牧師

ba' an nya kay Atayal. s' uli hani ga,
ba' balay smbang. pkasun ku kinba'
nya.

從整個文章的結構來看大致完整，段落分明，內容前後連貫，將整個過去的生活，透過記憶分析得非常好，並把過去的歷史脈絡也清楚的說明，讓人更明白整個事件的來龍去脈。

這個文章也透過這位西雅圖酋長的演講，也表達出過去原住民的處境，並給我們一個極大的意義與震撼。他們所有的經歷，就好像過去台灣的原住民生活一樣。以前台灣這塊土地與山林都是原住民自由生活的地方，也是自由享盡所有這塊土地的物資。不知哪一天來了一個龐大的人群，來搶奪我們原本生活的土地。把我們原本單純的生活

環境壞了，連我們過去彼此分享的文化，因他們的侵入，把我們這些好的文化也改變了。回想這些的事，卻是無法再回到過去那樣的情境。現在的原住民族人可以說是有原住民的外殼卻沒有原住民祖先的靈魂。

看了投稿者所翻譯的泰雅澤敖利的語系，翻得非常不錯。他所翻的每一個關節上都翻得非常順暢，也達到這文章的內涵。從這文章的內容來看，若是一般的族人沒有常在部落生活，在這西雅圖酋長的演講內容上，若要有順暢語言的表達是不容易的。因此，我覺得他所翻譯的程度上，是一位在族語造就有一定能力。